

Het Zijspoor

In het zicht van de haven, zie pagina 12

officieel orgaan van de

Modelbouwvereniging Arnhem e.o.

30e jaargang, 2019, nr. 3

Modelbouwvereniging Arnhem e.o.

Opgericht	30 augustus 1983
Clubgebouw	1 ^{ste} verdieping firma Maatwerk revalidatietechniek, Industriestraat 4, 6827 BD Arnhem
Clubavonden	iedere dinsdag van 18.00 tot 21.30 uur
Facebook	www.facebook.com / Modelbouw Vereniging Arnhem
Bibliotheek	Carlo Hellegers, op de verenigingsavonden
Contributie	€ 120 per jaar, NL05 SNSB 0783 2575 11 van Modelbouwvereniging Arnhem
Website	www.mva.nu , webmaster: Jan Lourens, janlourens@planet.nl

Aangesloten
bij de

www.nmf.nl

BESTUURSSAMENSTELLING

Jitse Kaspers, 06-2274 3275, kaslok423@hotmail.com » voorzitter
 Willie Koenders, 06-5129 0176, secretaris-mva@hotmail.com » secretaris
 Jan Hendriks, 06-2054 5996, j.hendriks107@upcmail.nl » 2de secretaris
 Jan Verlangen, 0316-333 912, janverlangen@live.nl » penningmeester
 Chris Rijnaarts, 0316-265 653, bellefleur07@hotmail.com » lid

Het Zijspoor

officieel cluborgaan

Redactie Hans van de Ven, 06-5105 2631, zijspoor@mva.nu
Advertenties Bert Pas, 026-3217578, bertpas@hotmail.com

© De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te weigeren of in te korten. De redactie kan geen aansprakelijkheid aanvaarden voor de juistheid van de ingezonden artikelen. Overname van artikelen gráág, maar alleen met vermelding van schrijver en bron en ná toestemming van de redactie. De MVA e.o. is niet verantwoordelijk voor vormgeving en inhoud van de links, genoemd in ons clubblad en op onze website www.mva.nu.

Inleveren van je bijdrage(n) voor Zijspoor 2019-4 kan tot 18 november a.s. bij de redactie.
 Het volgende Zijspoor komt 2 december a.s. uit.

IN DIT NUMMER:

In memoriam Max van de Pol -----	4	Workshop ledjes solderen -----	24
Van de redactie -----	6	Train World -----	26
Van de voorzitter -----	9	Nieuwspas -----	28
In het zicht van de haven (3) -----	12	Das Heizhaus -----	32
Fijne finesses (3) -----	17	Kunst uit de muur -----	36
Modellenmagazijn -----	18	Uit d'oude doos: Mountain v/d Est ---	38
Toevallige ontmoeting -----	20	Agenda -----	40
DB bestelt nieuwe ECx -----	23	Omroepberichten -----	42

In memoriam

Max van de Pol

door **Jitse Kaspers**

Op 30 juni jl. kreeg ik van de heer Bert de Jong (huisvriend en executeur testamentair) het droevige bericht dat onze Max is overleden. Ik neem je even mee terug in de tijd.

Ruim 35 jaar geleden plaatste Max een advertentie in de Arnhemse krant met de vraag of er in Arnhem en omstreken wellicht mensen waren, die net als Max de modelbouw als hobby hadden. En ja hoor ... locofielen zoals vader en zoon Reinders, Willem Gouw, Ton Karel en nog enkele andere reageerden positief met als resultaat dat op 30 augustus 1983 de Modelbouwvereniging Arnhem e.o. werd opgericht. Mede onder zijn bezielende leiding is onze vereniging groot geworden.

Het doet ons veel verdriet te moeten berichten dat geheel op eigen wijze en
in alle rust is heengegaan

Marinus Gérard Louis van de Pol

Max

Zutphen, 7 november 1930

Arnhem, 12 juni 2019

Betty van de Pol - Dijkstra

Na enkele jaren voorzitterschap van Max werd ik gevraagd om vicevoorzitter te worden. Een paar jaar later nam ik op zijn verzoek tijdens een ALV de voorzittershamer over, omdat Max - samen met zijn Betty - veel vaker met zijn schip het ruime sop koos.

Max hield zich verder bescheiden op de achtergrond, maar informeerde regelmatig naar het wel en wee van onze vereniging. Hij gaf niet alleen waar nodig advies, maar was bijzonder gul als onder andere de jaarlijkse contributie voldaan moest worden.

Naarmate de jaren vorderden nam Max meer en meer afscheid van zijn hobby en heeft hij mede met hulp van Hans Karssen zijn Märklin H0-spoorbaan afgebroken. De koninklijke trein van Ludwig heeft hij daarna aan onze club geschonken.

Zijn gezondheid ging langzaam verder achteruit. Het lopen ging steeds moeilijker; vooral trappen lopen werd voor hem een vervelende barrière! Wat was Max blij dat hij via een geïmproviseerd platform en heftruck toch nog een bezoek aan ons huidige onderkomen bij firma Maatwerk kon brengen. Die gebeurtenis dateert alweer van zo'n twee jaar geleden.

Max heeft veel voor ons gedaan en voor ons betekend. Dat alles en zijn persoonlijkheid zullen we als een gemis gaan voelen.

Max is nu definitief uitgerangeerd - zijn rijtuig is losgekoppeld van onze trein en staat verlaten op een dood spoor. Max is overgestapt in een andere trein, een trein met helaas alleen kaartjes "enkele reis".

Beste Max,

Bedankt voor alles wat je voor ons hebt gedaan

en met een symbolisch fluitsignaal nemen wij helaas afscheid.

Een goede reis!

Vakantie 1

Mijn vakantie eindigde tamelijk abrupt met de melding uit mijn Outlook-agenda dat het hoog tijd werd voor het samenstellen van ons clubblad. Maar toen had ik al een flinke portie treinplezier binnen gekregen. In het verleden voerden vakantiereizen ons naar plekken als Kreta, Menorca, Kos en Ibiza, waar nauwelijks een spoor van treinen te vinden is. Weinig mis mee verder, mooi weer, fraaie omgeving, heerlijk uitgerust. Maar ja...

Deze zomer had ik meer op het oog. De eerste week zaten we meteen al in Antwerpen en kon ik me vergapen aan het Centraal Station, vlak om de hoek van ons hotel. De overkapping is 43 meter hoog, het hoogste punt van het station (75 meter) is een grote koepel. De architect liet zich inspireren door het oude stationsgebouw van Luzern en het Pantheon in Rome. Direct bereikbaar vanuit de perrons zijn twee hoge grote eetzaalen ingericht. Die aan de stadskant is overdadig gedecoreerd met spiegels en bladgoud. De grote voorzaal (kathedraal) heeft een marmeren vloer. In een hoek aan de stadskant was een tele-

graaf- en telefoonkantoor ingericht. Dit is nog te zien in de teksten op de gevel. Het is meerdere malen uitgeroepen tot een van de mooiste stations ter wereld. Kwijlen dus. Na meerdere verbouwingen telt het gebouw uit 1899 nu perrons op drie niveaus! Een tripje vanuit deze Middestatie, zoals de Belgen wel zeggen, naar het Brusselse spoorwegmuseum lag voor de hand. Zie mijn verslagje op pagina 26 & 27 van dit Zijspoor.

O ja, Google Maps wees me ook nog de mooie treinenwinkel van Herman verschooten in het hartje van Antwerpen. Maar wat gek? Hier is de ingang, maar de route zegt dat ik een straat verder moet zijn. Het blijkt een grote zaak (meer dan 500 m²) met twee ingangen. Ik loop binnen via de modelbouwafdeling en een flinke hoeveelheid puzzels, maar kom keurig uit bij treinen, treinen, treinen.

Vakantie 2

We hadden onze weken opgeknipt in meerdere korte tripjes. Na Antwerpen vierden we eerst thuis onze verjaardagen (cadeaubon Wentink gescoord en de vrije hand van Erna voor een mooie stoomloc naar keuze) om vervolgens naar Hamburg te sporen. De reis was al een avontuur op zich. Net op tijd zie ik dat onze trein richting Zutphen vanaf een ander perron vertrekt. De dienstregeling blijkt flink last te hebben van de hitte van gisteren (40.7° in Gilze-Rijen); veel materiaaltekort wordt gemeld. Onze trein heeft een vertraging van tien minuten. Met een voorspelbare kettingreactie missen we zo onze aansluiting naar Hengelo en vervolgens natuurlijk ook de IC naar Osnabrück. De van daaraf geplande Flixtrein hebben we dus nooit gezien. We slenteren een uur rond om vervolgens zwaar bezwete mensen te zien uitstappen: de trein naar Hamburg blijkt een kapotte airco te hebben. Er worden pakjes water uitgedeeld in de overvolle coupés, maar er wordt ook bedreigd niet te gaan vertrekken voordat het aantal passagiers is

verminderd. Uiteindelijk komen we toch in beweging. In Bremen kiezen we eieren voor ons geld: op het tegenoverliggende spoor staat een stoptrein naar Hamburg, die wel KlimatKontrol heeft. Nóg twintig minuten vertraging kan er nog wel bij. Helaas besluit de treinreisleiding dat deze trein niet verder rijdt dan Hamburg Harburg. Nog een lokaal treintje toe dan maar. En zo komen we dus niet om drie, maar pas rond zes uur aan. Wel een buitengewoon indrukwekkend station!

Uiteraard was een volle dag gereserveerd voor Miniatur Wunderland. Voor negen uur stond ik binnen om pas na vijven weer te vertrekken. Ik verwijs naar mijn Facebook-foto's en laat het verslag verder over aan Niek. Hij was er een week eerder, maar zijn verhaal komt in een volgend Zijspoor. Voor nu alleen dit: de website van MW is ook zeer de moeite van het bekijken waard. Gerrits dagboek is heel boeiend. In deel 64 vertelt hij over de plannen om het circuit van Monaco na te bouwen. Bijna op minuut 8 laat Gerrit zien hoe hij het geluid van een Formule 1-auto uit een leeg limonadeblikje krijgt en dan volgt een spectaculaire opname met zés blikjes tegelijk. Lachen! Dit moet je zien!!!

<https://tagebuch.miniatur-wunderland.de/eintrag/gerrits-tagebuch-vol-64-formel-1-erster-spurwechsel-beim-monaco-grand-prix/>

Ik vind - vlak bij het hotel nota bene - nog een treinenwinkel 'Züge und mehr'. Daarna is het tijd voor de terugreis, deze keer vlot en met alleen wat vertraging in Bad Bentheim vanwege het wisselen van de Märklinloc voor een gewone 1700.

Vakantie 3

Twee dagen thuis en dan, met de fietsen achter op de Up, naar het land van Bartje. Nog geen 40 kilometer van het Industrieel Smalspoor Museum in Erica. Tja... Een rondrit van vijf kwartier over het originele spoortraject door het veengebied, met stops bij de nog functionele turfstrooiselfabriek (waar de wagonnetjes worden gelegegd door ze 360° rond te draaien) en de viersporige smalspoorloods uit 1910. De geur van olie, de oude machines, de vele diesellocs, je kijkt je ogen uit. Ook het binnenmuseum is het bezoeken zeker waard.

Handig: mijn Zwitserse kleinzoon van 11 jaar haalde hier zijn machinistendiploma! Zijn vader, die niet alle details van de Nederlandstalige rondleiding meekreeg, werd geattendeerd op het tweetalige boek 'Turfspoor in Erica', 68 pagina's veengeschiedenis met heel veel historische foto's. Twee euro, geen geld toch?

Snel opzoeken wanneer de herfstvakantie begint.

hans

P.S. In het laatste vakantieweekend nog even TreintjeOost, modelspoorwinkel in Oosterwolde, bezocht. Klein, maar fijn; anders dan de naam wellicht doet vermoeden: een volwassen winkel!

Autobedrijf Scheers bv

Uitmaat 9
6987 ER Giesbeek
0313-632242

www.autobedrijfscheers.nl

Wij doen alles voor uw auto!

The logo for Auxilium-ICT, featuring the text "@auxilium-ict" in a stylized font.

Speciaal voor particulieren en kleinbedrijf

Helpdesk
Netwerken
Hulp op afstand
Backup oplossingen
Pc training voor senioren
Pc onderhoud en installatie
Advies bij de aanschaf van hardware
Hulp bij de werking van tablets en smartphones

Martijn Pas 06-19610438
www.auxilium-ict

A QR code located in the bottom right corner of the Auxilium-ICT advertisement.

Van de voorzitter

Beste leden / mede locofielen,

"Het verwachte komt altijd onverwacht!"

Deze zinsnede had ik bovenaan mijn speech ter gelegenheid van de afscheidsbijeenkomst van Max van de Pol staan. Zoals je weet is onze oprichter en ex-voorzitter op 88-jarige leeftijd overleden. Op pagina 4 en 5 in deze uitgave van ons clubblad is een In Memoriam te lezen.

Vakantie

Het leven gaat door! Zo ook ons leven als locofiel en lid van deze Modelbouwvereniging Arnhem e.o. Bijna iedereen is terug van een welverdiende vakantie. Half gekookt tijdens de hittegolf of juist bevroren in het Hoge Noorden. Wellicht heeft iemand tijdens zijn vakantie een treinreis in zijn programma gehad of een andere belevenis op treinengebied meegemaakt. Ik hoop dat daarover dan een mooi verhaal in ons clubblad te lezen valt.

Onze redacteur heeft niet te klagen over kopij, maar een buffer op de voorraadplank is nooit weg. Dus schroom niet en hanteer de pen en wanneer je niet zo vaardig bent ga eens praten met Hans van de Ven, samen kom je wel tot een oplossing.

Intratuin

Het is nog lang geen Kersttijd, maar bij Intratuin liggen de plannen al op tafel. Al jaren heeft Intratuin Duiven tijdens de Kersttijd het grootste miniatuurdorp van Europa. Een complete afdeling heeft dan een metamorfose ondergaan en is veranderd in een treinenparadijs. Maar alle treinen moeten wel rijden en blijven rijden gedurende de periode 13 oktober tot 23 december.

 intratuin

De afgelopen drie jaar werd dit verzorgd door één persoon, wel met de nodige ondersteunende handjes. Deze meneer heeft nu echter een fulltime baan, waarmee de Kerstshow niet meer te combineren valt.

De vraag kwam bij Hans van de Ven op of onze vereniging daar een bijdrage aan zou kunnen leveren. Hans en ondergetekende hebben met de directie verkennende gesprekken gevoerd en jullie als achterban gevraagd om mee te werken. Ongeveer zes leden hebben positief gereageerd en verder heeft John toegezegd er een video van te maken. De opbouw vindt plaats in de periode van 29 augustus tot 22 september. Op een aantal dagen kan dit ook 's avonds tot 21 uur. De mannen zijn dus al aan de slag. Wordt vervolgd.

Bahnhof Kellendorf

Niet alleen bij Intratuin worden modelspoorbanen aangelegd. Ook in mijn hobbykelder in Emmerich-Hüthum is het de afgelopen warme periode hobby-spitsuur geweest.

Zoals je op de foto kunt zien ben ik met mijn grote voorraad K-rails aan het uitproberen wat voor mogelijkheden en onmogelijkheden ik op de voor mij beschikbare oppervlakte (ongeveer 3.00 x 3.00 meter in U-vorm) heb. De één maakt een mooi ontwerp op papier of met behulp van een Railplanner en ik ga gewoonweg uitvlieren wat kan en wat niet kan. Elke keer wanneer ik in de kelder kom zie ik weer andere mogelijkheden. Maar wat je nu ziet dat gaat het wellicht worden. Of toch niet?

In mijn (concept) plan kan een trein de benedenspoorbaan en een trein de bovenspoorbaan berijden. Uiteraard kan er na het aanbrengen van de nodige beveiligingen via twee klimspiraalen gewisseld worden. Ook zijn er een paar schaduwsporen aangelegd. Het geheel krijgt beneden een Bahnhof Kellendorf en boven een Haltestelle Dachstein.

Ik merk wel dat de factor tijd mij in de weg gaat zitten, maar ik blijf het nog steeds een leuke hobby vinden en het houdt mijn lijf en spieren soepel.

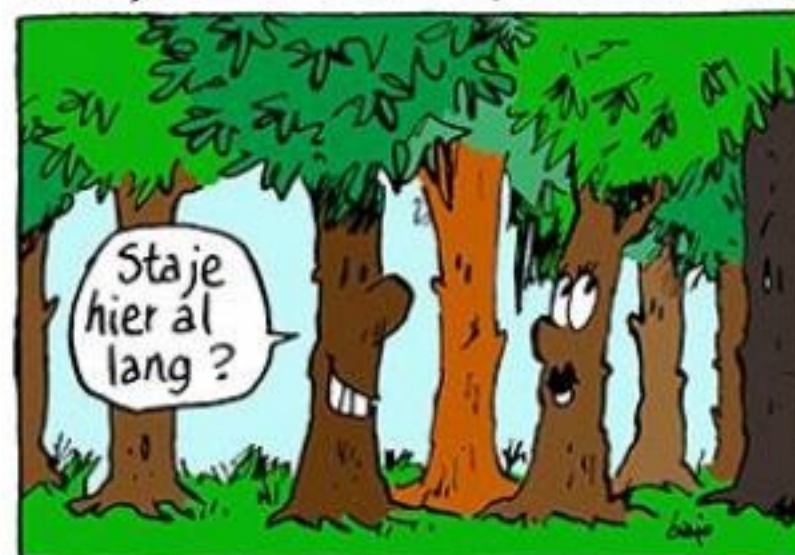
Fijne finesses

Weer even terug naar onze hobbyruimten. Hier en daar bij de verschillende baansoorten lijkt het of *HET* al klaar is. Niets is minder waar ... een modelspoorbaan is nooit klaar! Het moment van verfijning is aangebroken! Kijk maar eens bij de locofielen van de gelijkstroombaan. Juist die verfijning, daar gaat het om. De modelbouwer likt zijn lippen af bij het zien van al dat moois! Jullie zijn een voorbeeld voor de rest ...ho ho, ook de Z-spoorbaan niet te vergeten! Ga zo voort ... *

En als 'verfijnen' in de scenery moeilijk voor je is, dan is er een cursus *bomen maken* in het leven geroepen. Wanneer deze uitgave van Het Zijspoor verschijnt, is Jaap op de clubavonden al volop bezig om de geheimen van het maken van loofbomen te onthullen. Wellicht behoort een volgende cursus *weatheren* of *landschapsbouw* tot de mogelijkheden?

In ieder geval is de door Joop afgelopen maand gegeven cursus *solderen* (zie pagina 24) een succes geweest! Heb je ook een suggestie voor een onderwerp of om zelf zoiets te organiseren? Schroom dan niet om dit aan het bestuur te melden.

... Zegt de ene boom tegen de andere ...

*

Genoemd zijn de gelijkstroom- en de Z-spoorbaan, maar dat wil niets zeggen over de kwaliteit van de andere spoorbanen, want die zijn/worden ook het aanzien de moeite waard!

loc-doc

Nog even en we moeten een reserveringsschema voor het gebruik van onze knutseltafels gaan maken, want ook wij hebben sinds kort een treinendokter in ons midden. John is niet alleen een bekwaam cineast, maar kennelijk ook nog een loc-doc!

Gewapend met bril en een zeer vergrotende vergrootglaslamp krijgt John dit stoomloetje van het merk Fleischmann weer aan de praat. Ben benieuwd of een wisselstroomloc (Märklin) ook bij hem in reparatie kan worden aangeboden. Oh oh, wat schrijf ik nu? Een Märklin loc en dan defect?! Sorry, Märklinisten, dit was een slip of the pen! Of gewoon een poging om mijn epistel na een triest begin te eindigen met een grap?

Rest mij je nog te zeggen dat verder lezen in deze uitgave nr. 3 van 2019 van ons clubblad *Het Zijspoor* door mij dringend doch beleefd wordt aanbevolen!

Blijf gezond en ik wens je veel plezier met onze mooie hobby

+ groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dirkjan'.

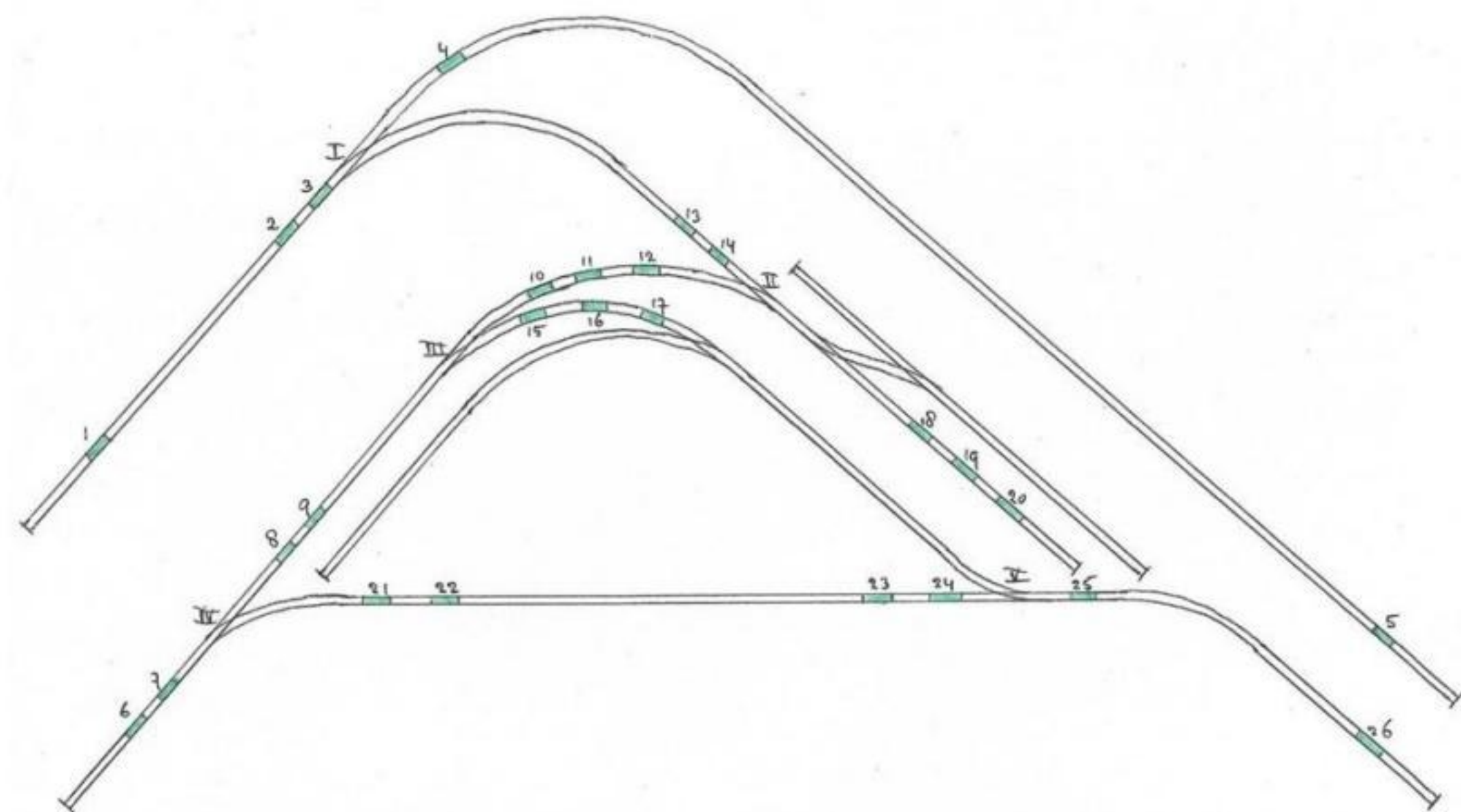
In het zicht van de haven

Ontwikkeling en opbouw van het havengedeelte op de H0-gelijkstroombaan; deel 3

door Jaap Stoter

DE PENDEL

Inmiddels schrijven we 2012 en was het havenspoor ook klaar. Dit bestond uit een simpel spoortje rond de haven met een verbinding door de spoordijk naar de draaischijf. Een pendelautomaat zorgde voor de besturing. Iets meer variatie hierin leek wenselijk en al snel ontstond het idee om meerdere sporen in de pendelbeweging op te nemen. Daarbij moesten vijf wissels via reed-relais geschakeld worden. In het schakelsysteem zijn bistabiele relais opgenomen die de ene keer de werking van een wissel toelaten en de andere keer verhinderen. Hierdoor lijkt het haventreintje geheel willekeurig zijn rondjes af te leggen op een digitale baan terwijl alles op analoge basis gebeurt. Overigens gebruiken we als haventreintje een Sik die door de familie van Jan Koetsier ter beschikking is gesteld aan de vereniging.

De schakelingen schematisch weergegeven. De genummerde reedrelais en minirelais staan voor de volgende functies:

1: Pendel rechts	11: R 8 aan; R9 uit (MR III)	21: Wissel IV links
2: Wissel I rechts	12: R 7 aan (MR IV)	22: R7 uit (MR IV)
3: Wissel I links	13: R2 uit; R3 aan (MR I)	23: Wissel V links
4: R2 aan; R3 uit (MR I)	14: R 18 uit; R 19 aan (MR II)	24: R 25 uit (MR V)
5: Pendel links	15: R8 uit; R9 aan (MR III)	25: Wissel V rechts
6: Pendel rechts	16: R7 uit (MR IV)	26: Pendel links
7: Wissel IV rechts	17: R 25 aan (MR V)	
8: Wissel III rechts	18: Wissel II rechts	
9: Wissel III links	19: Wissel II links	
10: R 18 aan; R19 uit (MR II)	20: Pendel links	

R = Reedrelais
MR = Minirelais

De opbouw van de sporen blijkt mooi uit de volgende foto's.

Het schakelpaneel voor de havenbaan is onder de tafel opgenomen. Dit bestaat uit de pendelautomaat, de rij-trafo, de mini-relais en de verdeelpunten voor gelijk- en wisselstroom.

DE KRAAN

De sloopdoos zit boordevol verrassingen. Een oude spoorkraan van een verfje voorzien is erg leuk werk. Daarna de tuigage er weer opzetten en het geheel vervuilen / verroesten maakt weer een mooie aanvulling op de baan.

DE SLOOPHOEK

Voor de verdere aankleding van de baan zijn een sloophoek en werkruimte onmisbaar.

VONK TOTAAL

heeft 't allemaal

*Tabak

*Snoep

*Tijdschriften

*Drogisterij

*Geneesmiddelen

*Bloemen en planten

*Wenskaarten

*Strippenkaarten

*Bus abonnementen

*Fotokopiëren

+Zwart/wit € 0,05

+kleur 1^e klas

*Fax service

*Kantoorartikelen

*Inbinden

*Snijden

*Plastificeren

*Bedrukken van:

+T-shirts

+Muismatjes

+Servetten

+Bekers etc. etc.

*Krasloten

Apotheek service

Oranjestraat 74, Arnhem

tel. 026-4450057

ma, di, do, vr 07.30 - 18.00 uur

za 08.00 - 16.00 uur, wo gesloten

www.vonktotaal.nl

**extra pinnen
geen probleem!**

Stomerij*

Inkjetcartridges*

Diverse telefoonkaarten*

Staatsloten*

Fotoservice*

Fotorolletjes*

Citin tapijtreiniger*

Videobanden*

CD-ROM'S*

Fototoestellen*

Invite cosmetica*

Cadeauartikelen*

Kerstbomen*

Postzegels*

Speelgoed*

Muziek cd's*

Simson plakspul*

Gekleurd papier*

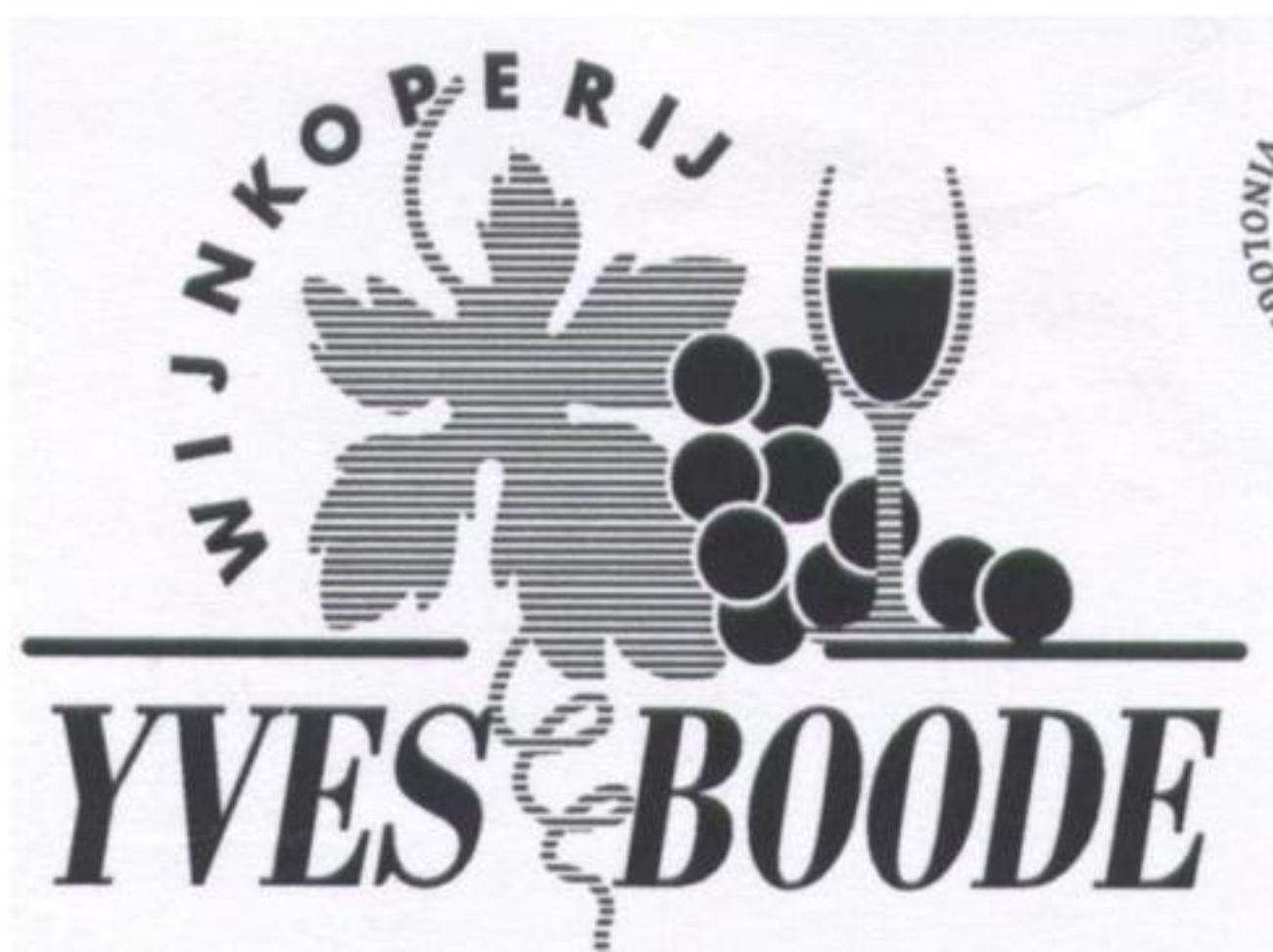
Fournituren*

DMC-garen*

Batterijen*

Lotto+Toto*

Potgrond*

**Wijnen uit vele landen. Uitgebreid assortiment gedistilleerd.
Meer dan 350 whisky's. Relatiegeschenken.**

STEENSTRAAT 28 - ARNHEM - TELEFOON 026 - 3515681
INTERNET WWW.YVESBOODE.NL MAIL INFO@YVESBOODE.NL

fijne finesses (3)

Tussen de rails is van alles te vinden, muren worden levend door begroeiing, unieke huizen tonen hun geschiedenis. Kleine en grotere bijzonderheden, haarfijne details, aparte facetten. Inspirerende foto's voor de finishing touch, de puntjes op de i.

Details rails bij station Arnhem Zuid.

Tel de schakelkastjes bij de overweg tussen Elst en Oosterhout op het traject naar Tiel.

MODELLEN MAGAZIJN

In het Modellenmagazijn neemt het Spoorwegmuseum je mee naar de magische wereld van de modelbouw. In een prachtige ruimte word je langs de verhalen geleid van de vele verschillende treinmodellen, die vaak al decennia tot de collectie van het museum behoren. Hierbij is er niet alleen aandacht voor de modellen zelf, maar ook voor de mensen achter de modellen. Wie waren hun bouwers en bedenkers en wie zijn de bewonderaars en bezitters?

MODELSPOOR, JE KUNT ER NIET VROEG GENOEG MEE BEGINNEN!

Gratis Verzending!
Binnen NL
BIJ ORDERS VANAF €100,00

Korting 10% op Startsets!

märklin my world

power FEATURES

29100 www.maerklin.com

Start met een eindeloos trein avontuur
speciaal gericht op kinderen vanaf 3 tot 6 jaar.

Loseweg 39 7315BB Apeldoorn T 055 521 22 70 www.myplayworld.nl

Toevallige ontmoeting

door **Hans van de Ven**

Op de laatste zondag van de maand kun je op kasteel Doorwerth zomaar het levend verleden inlopen. Binnen tref je bijvoorbeeld Charlotte Sophie Bentinck of een van haar kamermeisjes aan, druk bezig met allerlei activiteiten, maar altijd bereid tot een gesprekje.

En al direct achter de blauwe toegangsdeur van het feitelijke kasteel, dus voorbij de imposante Acacia Robinia op de binnenplaats, verwelkomt baron van Brakell je hoogstpersoonlijk. Zeer gesoigneerd gekleed in een krijtstreepbroek en pandjesjas, compleet met vest, zijden das en hoge hoed, stelt hij zich zelfverzekerd aan iedere bezoeker voor.

"Aangenaam, ik ben Jacob Adriaan Prosper baron van Brakell tot Wadenhoijen. Brakell met dubbel l. Enige tijd geleden - we schrijven 1837 - heb ik dit kasteel en landgoed voor 300.000 gulden aangekocht. Het was buitengewoon verwaarloosd na het overlijden van Charlotte Sophie. Het kasteel en omliggend grondgebied waren geërfd door een in Engeland wonende kleinzoon van 19 jaar. Aan deze Engelse eigenaar dankt Doorwerth wel zijn bijzondere schrijfwijze. Hij had zijn Gelderse bezittingen echter nooit bezocht en was blij dat hij er van af was."

De baron vertelt vervolgens in geuren en kleuren dat hij veel geld besteedde aan het moderniseren van het kasteel. Het was slecht onderhouden. Hij houdt weer grote ontvangsten en jachtpartijen. "Laatst hield ik een jachtpartij met tachtig gasten. Die moesten na afloop door dit kleine voordeurtje naar binnen. Dus heb ik ook maar een nieuwe entree laten bouwen. Volgende week is de feestelijke opening." Hij wijst op de indrukwekkende brede bordestrap achter zich.

Lanen en bossen die door de laatste Bentincks waren gekapt, werden hersteld. Ruim 200 hectare heidevelden werd beplant met dennenbomen. Hij is blij met zijn aankoop. Vooral over het kasteel zelf is hij zeer enthousiast. "Weet u, mijn vrouw de douairière en ik hebben negen kinderen en die hebben nu allemaal hun eigen kamer! De grootte van de omgeving heb ik nog niet kunnen laten opmeten. Maar een reiziger te paard noteerde begin 19e eeuw dat de heerlijkheid 1400 morgen telde. Eén morgen is een stuk land dat met ossen of paarden in één ochtend te ploegen was."

Dan lijkt de baron uit zijn overpeinzingen op te schrikken. Hij tovert een prachtig vestzakhorloge tevoorschijn, klapt het zilveren deksel open en roept uit: "Het is al half vier! Hoogste tijd om mijn jongste kinderen uit school te halen. Weet u, ze zitten nog in Doorwerth op de lagere school. Bij het kasteel horen namelijk de kerk, school en onderwijzerswoning. Het onderhoud en de salarissen van predikant en onderwijzer zijn voor mijn rekening. Ze vinden het fantastisch om met de koets over de door mij nieuw aangelegde Italiaanse weg naar station Wolfheze te rijden. Maar het hoogtepunt is om te wachten tot de trein met veel stoom passeert. Vorig jaar heb ik namelijk een strook grond overgedaan aan de staat, voor de aanleg van de Rijnspoorweg van Amsterdam via Utrecht naar Arnhem. Ik verkocht het voor 12.500 gulden en onder drie voorwaarden: er moest een halteplaats in Wolfheze komen, een laad- en losplek en een wachtershuis. Alle treinen van de Nederlandse Rijnspoorweg Maatschappij moeten stoppen zodat de mensen van de mooie natuur kunnen genieten."

Slimme man, die baron. Want hij stelde ook gronden ter beschikking voor het bouwen van buitenverblijven, fabrieken, bedrijven en landbouw. Het toerisme nam eveneens toe. Wandelaars roemden de stuwwal, de uitzichten over de Rijn, de kloeke beuken en eiken, de kronkelende paadjes en de stromende beekjes. Het door de baron bedongen station in Wolfheze

zorgde voor goede bereikbaarheid van de omgeving. Het hele dorp is ontstaan dankzij de aanwezigheid van de halteplaats. Hij lacht: "De burgemeester van Ede protesteerde in die tijd omdat die plaats geen laad- en losplaats kreeg."

Hij tikt me op de arm: "U denkt toch niet aan het stationsgebouw in Wolfheze? Want dat kwam pas ruim een halve eeuw later, hoor. Op 16 mei 1845 reden de eerste treinen. De mensen moesten gewoon langs het spoor uitstappen. Veel meer dan een verharde strook was het nog niet, en dat wachtershuisje natuurlijk. Een echt stationsgebouw werd pas in 1899 geopend."

Baron van Brakell (1808-1853) overleed zestien jaar nadat hij kasteel Doorwerth had gekocht. Zijn weduwe, de douairière Jeanne Henriette Gabrielle van Schuijlenburch (1806-1878), overleefde hem vijftwintig jaar. Maar toen moesten onvermijdelijk de bezittingen verdeeld worden onder de negen kinderen en raakte het kasteel weer in verval. Het echtpaar ligt begraven in het kerkje in Heelsum. De oudste zoon werd later nog burgemeester van Doorwerth.

Station Wolfheze

Telegrafische verkorting: Wf. Stationsgebouw Type Visvliet (gelegen aan de lijn Groningen - Leeuwarden) is een hoog eenvoudig rechthoekig gebouw. Wolfheze is het enige van de zes soortgelijke stationsgebouwen dat nog bestaat. Verbouwing 1913: voor het rechterdeel is een hoog nieuw gebouw geplaatst. Links daarvan een lage aanbouw voor de rest van het gebouw en langs de zijgevel. In 2006 vindt door de NS een grondige restauratie van het ruim honderd jaar oude stationsgebouw plaats. Het gebouw ziet er op enkele punten na net zo uit als na de uitbreiding in 1913. Het balkonhek is anders, de oude toiletten ('retirades') aan de buitenzijde zijn uiteraard niet teruggekeerd en de fraaie, met zwarte letters op een witte ondergrond geverfde stationsnaam mist de 'n' uit 1913. Toen stond er op de zijkant en perronkant 'Wolfhezen'. Toen het dorp gemeente Renkum werd, verdween die 'n'. Later kwamen er nog meer stopplaatsen in de buurt. Bij de Buunderkamp hield de trein op verzoek stil en ook ter hoogte van het huidige sportcentrum Papendal: daar was een paardenrenbaan. Als daar wat te doen was, stopte de trein er.

Tekst- en beeldbijdragen uit het Kasteelmuseum, het Oorlogsdagboek van Th. H. Driessen, en de Gelderlander van 7 november 2006. Foto's stationsgebouw 1920, 1921, resp. 2009 www.stationsweb.nl (1 en 3), www.postcardsfrom.nl (2).

DB INTRODUCEERT DE NIEUWE ECx

In het maandtijdschrift van de DB las ik dat de Spaanse fabriek Talgo van de DB de opdracht heeft gekregen voor de bouw van nieuwe treinstellen voor de lange afstand. De eerste bestelling bestaat uit 23 treinstellen E-locs en rijtuigen (zie illustratie).

Het is de bedoeling dat deze nieuwe ECx treinstellen de bestaande EC-treinen op termijn zullen gaan vervangen. De eerste versie zal al vanaf 2023 in bedrijf worden gesteld. Het kostenplaatje bedraagt rond de 550 miljoen euro.

Dit nieuwe treintype heeft een lage instap op perronhoogte, zodat de reiziger gelijkvloers het rijtuig kan instappen. Ook zullen er wifi, een bistrowagen en veel plaats voor de bagage aanwezig zijn. In elk rijtuig zal de reiziger via diverse monitoren met actuele gegevens op de hoogte worden gebracht. Een verdere verbetering in het geheel is, dat deze nieuwe treinstellen door een zogenaamde meerstroom E-locomotief zal worden getrokken/geduwd. Op de verbinding Berlijn - Amsterdam zal de reistijd met dertig minuten worden bekort. Ik ben benieuwd.

Aldus onze correspondent Jitse Kaspers

■ **Onze dochter is met** haar 5-jarige zoon Max per trein onderweg naar Tilburg. Ze gaan daar het Natuurmuseum bezoeken. Plotseling klinkt er lawaai: er passeert een enorm lange trein. Max houdt zijn handen tegen zijn oren.

„Wat is dat?!” vraagt hij.

„**Dat was een trein die** ons passeerde, een goederentrein”, legt zijn moeder uit. Nu moet Max haar toch echt even corrigeren. „Je bedoelt: een betere trein, mama!” verbetert hij.

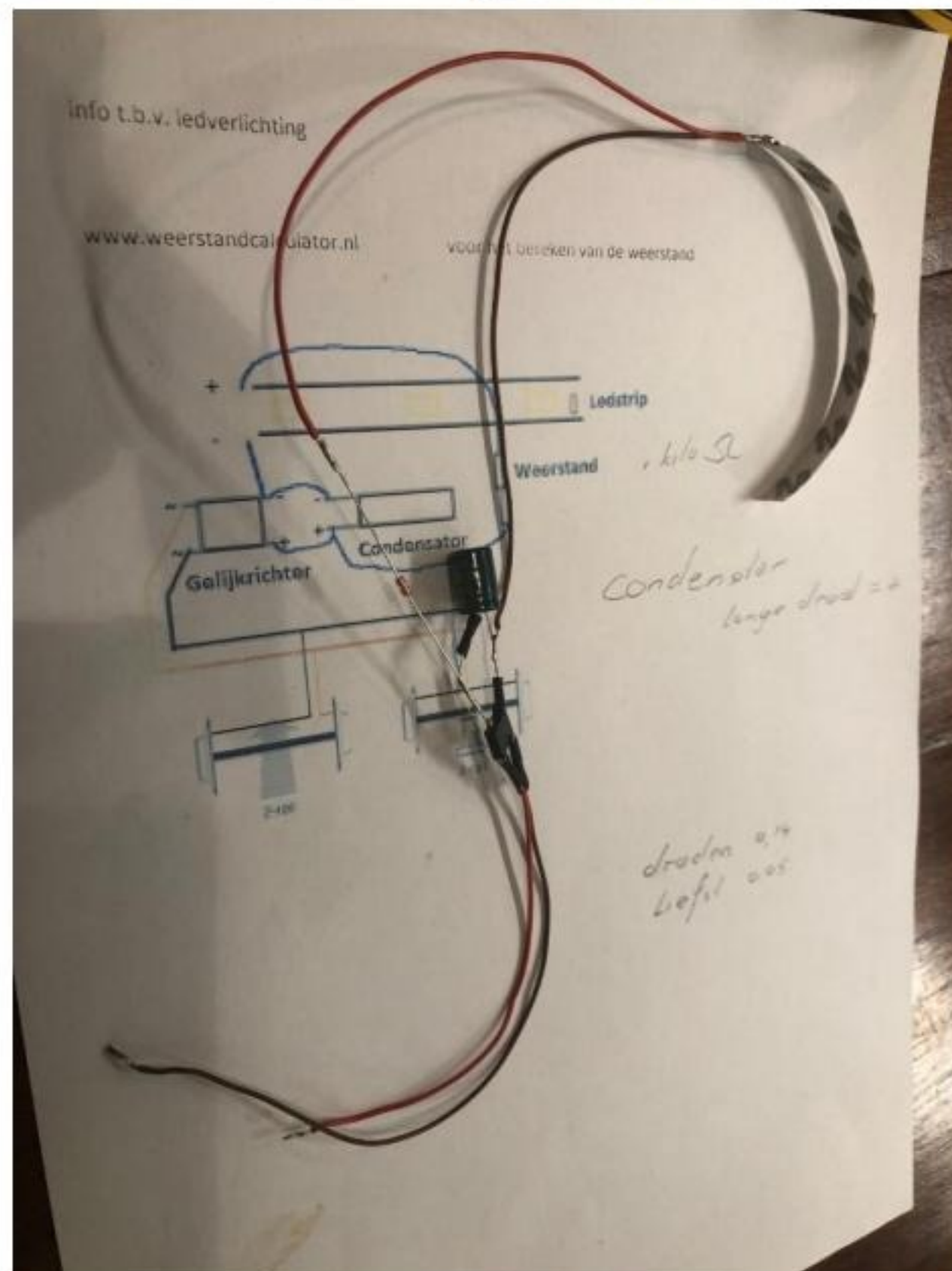
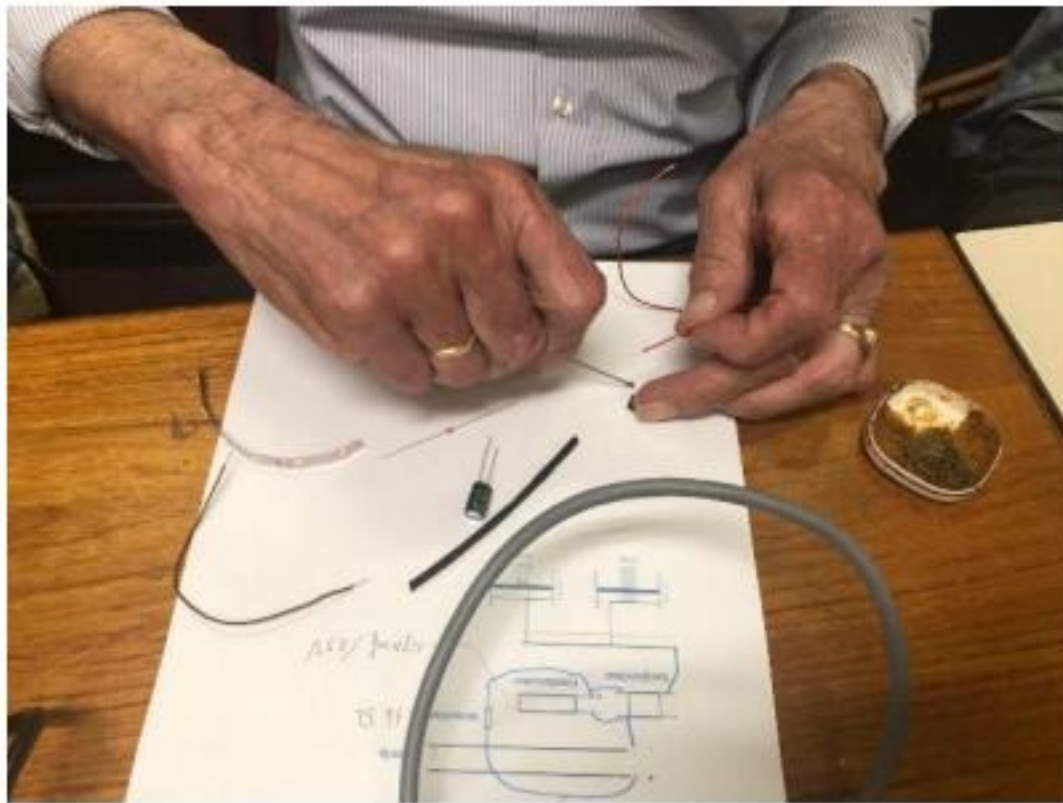
Workshop led solderen

📷 en 📄 door **Robert Mooij**

Op 11 juni jl. werd er op de club een workshop gegeven door Joop Kokke, hoe je een schema opbouwt en soldeert voor het inbouwen van led-verlichting. Iets waar menigeen nog huiverig tegenover stond. Want hoe sluit je wat nu goed aan? De benodigheden waren simpel. Je moest je eigen soldeerbout meenemen en tegen een kleine vergoeding kreeg je de onderdelen van Joop. De onderdelen bestonden uit: een led strip, een weerstand, een gelijkrichter, een condensator, wat draad en een stukje krimpkous.

Na een korte uitleg van de onderdelen kreeg iedereen een schema van de schakeling en mocht het "bakken en braden" beginnen. Al snel stegen de soldeerdampen op en gelukkig hing er geen rookmelder, anders hadden we vast nog bezoek gekregen van de brandweer. Vol concentratie werd er gewerkt en de grote knal waar sommigen bang voor waren bleef gelukkig uit. Aan het einde van de workshop brandden de led-strips allemaal en was menigeen trots op het behaalde succes. Waarschijnlijk rijden er nu op diverse privébanen rijtuigen rond met zelf aangesloten ledverlichting.

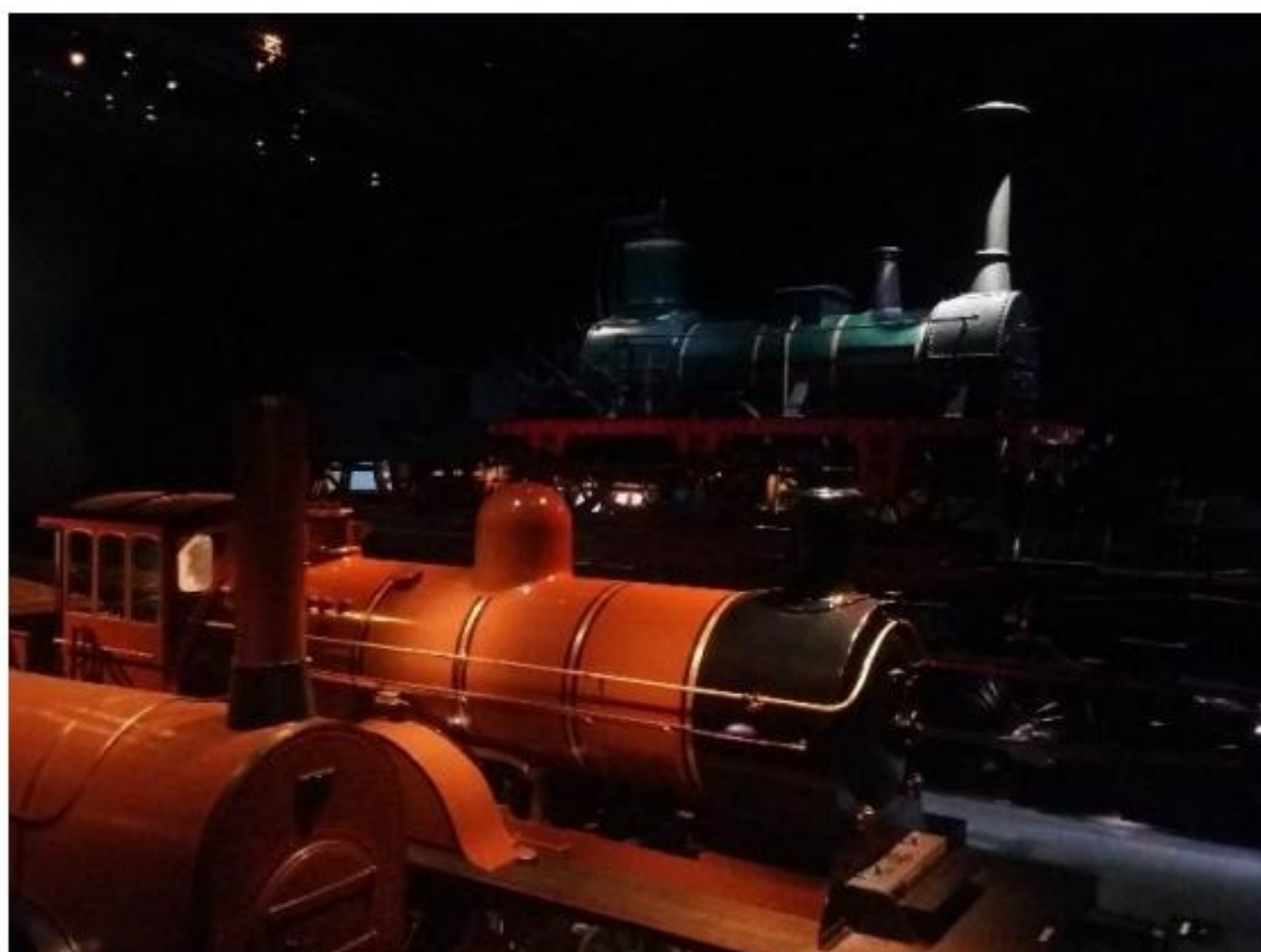
Train World

📷 en 📖 door **Hans van de Ven**

We waren op vakantie een paar dagen in Antwerpen. Mooie kans voor mij om het Belgische spoorwegmuseum Train World te bezoeken. Anders dan ons eigen museum in Utrecht ligt Train World aan een reguliere treinroute, namelijk die van Antwerpen naar Brussel. Met de stoptrein slechts dertien haltes ver... Koud kunstje dus om er een dagtrip van te maken. Ster-

ker nog, met slechts een klein beetje hulp haalde ik moeiteloos voor € 15,80 een combiticket uit de kaartjesautomaat. Trein-retour + entree! Train World is sinds 2015 gevestigd in het prachtige stationsgebouw van Schaarbeek aan de historische spoorlijn van Mechelen naar Brussel waar op 5 mei 1835 de eerste stoomtrein op het Europese vasteland reed.

In de hal van het in Vlaamse renaissancestijl gebouwde station staan tientallen prachtige mo-

dellen van historische treinstellen in schaal 1:10. Vanzelfsprekend achter glas, waardoor het

lastig is er goede foto's van te maken. Achter de originele loketten zitten en staan de oorspronkelijke beambten in vol ornaat. Stofjassen, uniformen, petten, maar ook het galakostuum van de Algemeen Inspecteur van de Belgische Spoorwegen en de stationschef, compleet met pailletten, gouddraad, satijnen voering en volop borduursels. Moesten ze daarin wérken?

Via een klein buitenterrein kom je bij een nieuw tentoonstellingsgebouw, bestaande uit vier immense hallen. De eerste treinen, meer dan twintig stuks rollend materieel (type 10, 12, 18, 51, l'Elephant), allerlei interactieve opstellingen, vele honderden gebruiksvoorwerpen. Middenin is, precies op de oorspronkelijke plek, een baanmeestershuisje herbouwd. De inrichting is boeiend. Zo worden op een oud tv'tje beelden vertoond en op tafel liggen kranten waarvan de foto's zijn vervangen door schermen. Een flink eind verder op de route kom je bij de achterkant van het spoorweghuisje uit en wel op de bovenverdieping. Daar is een volautomatisch bereden modelbaan te vinden. Maar vreemd: daarover is op internet niets terug te vinden...

In een Belgisch spoorwegmuseum mag natuurlijk aandacht voor de Moord in de Orient Express, het beroemdste boek van Agatha Christie, met de ijdele, geniale Vlaamse detective Hercule Poirot niet ontbreken. Dus staan authentieke rijtuigen van de Compagnie Internationale des Wagons-Lits opgesteld. Wellicht kun je de moord nu zelf oplossen. Neem een kijkje! Uitvogelen wat in al die pakketjes van de goederenwagon zit is een minder lastige opgave.

Een compleet origineel spoorwegbrugdeel uit de 19^e eeuw is onderdeel van de laatste hal. Loop er gerust overheen en onderdoor. Je vindt in het museum heel veel verhalen verteld en zichtbaar gemaakt, er is van alles te doen gericht op kinderen, allerlei thema's (klokken, posttreinen, seinwezen, treinbesturing) worden belicht. Je leert er wat een Vierendeelbrug is. Drie levensgrote neuzen van moderne locomotieven, ontworpen door Siemens, Alstom en Bombardier, staan aan het eind op je te wachten. Neem plaats!

Ik miste attracties als De grote Ontdekking, De Vuurproef en Stalen Monsters, zoals die in ons eigen Spoorwegmuseum te beleven zijn, maar zelfs zonder audiogids heb ik me ruim twee uur zeer vermaakt. Je wordt van te voren gewaarschuwd dat je niet tussentijds gebruik kunt maken van de horeca... Dat is bij onze Spoorbiels beter geregeld.

Een koninkrijk voor een zitplaats *(Volkskrant, donderdag 23 mei)*

Overvolle treinen zijn een bron van ergernis. Voorstel: hef de eerste klas op.

5000 ton chloor per trein door Gelderland *(Gelderlander, donderdag 23 mei)*

Tussen half mei en half juni komt chloor uit Duitsland omdat de productielijn van Nouryon voor onderhoud buiten gebruik is. Een dag later: vijf vragen en antwoorden over deze kwestie.

ProRail stopt 'kaalslag' langs het spoor na commotie in Zuid *(Gelderlander, vrijdag 24 mei)*

Maaierwerkzaamheden tijdens het broedseizoen, de buurt is woedend.

Station van Groningen krijgt tweede gezicht *(Volkskrant, dinsdag 28 mei)*

Na de voorkant krijgt nu ook de achterkant een makeover.

Peperduur Breng flex verdwijnt *(Gelderlander, vrijdag 31 mei)*

Provincie en Hermes willen het in deze vorm niet voortzetten. Twee jaar geleden werd het gelanceerd. Een dag later: is de dorpsauto een alternatief? In Netterden wordt gewerkt met de duurzame dorpsauto.

Zorgen over het openbaar vervoer *(Gelderlander, woensdag 5 juni)*

Zal het budget meegroeien met die van het aantal inwoners? Er wordt gedacht aan gezamenlijke aanbesteding door regio Arnhem-Nijmegen met Rivierenland en een deel van de Achterhoek.

Verlanglijstje: 56 miljard voor naadloos vervoer *(Volkskrant, donderdag 13 juni)*

De gezamenlijke vervoersorganisaties presenteerden het Deltaplan 2030.

Provincies: meer comfort op spoor *(Gelderlander, dinsdag 18 juni)*

Reizen moet makkelijker, comfortabeler, duurzamer en veiliger worden. Zo hoef je straks niet meer in en uit te checken bij overstappen op een andere vervoerder.

Elektrische bus schopt overal de dienstregeling in de war *(Volkskrant, woensdag 26 juni)*

De eerste honderd e-bussen rijden rond in de regio Amsterdam. De accu loopt sneller leeg als de verwarming wordt aangezet. In plaats van 200 km houdt Connexxion een radius van 72 km aan. Ritten worden opgeknipt, bussen ingekort én vaker naar een laadpunt.

Op zoek naar spoorspattingen en kronkelrails *(Volkskrant, vrijdag 28 juni)*

ProRail schouwt, lijmt, koelt en werkt met sensoren.

NS doet boete voor leed Joden *(Gelderlander, donderdag 27 juni)*

Schadevergoeding aan Joden, Roma en Sinti, bijna tachtig jaar na dato.

OV-chipkaart nadert einde *(Gelderlander, donderdag 4 juli)*

Mogelijke afschaffing in 2023 voorzien.

ProRail: minder grote storingen *(Gelderlander, zaterdag 6 juli)*

Een kwart minder dan vorig jaar. Benodigde tijd voor het oplossen van storingen gedaald met een kwartier. 92,4 procent van de treinen kwam op tijd aan.

Nieuwe stationsoverkapping stoomtrein komt na de zomer *(Gelderlander, zaterdag 6 juli)*

Geen nostalgische (want te duur) maar een moderne vormgeving wordt op verzoek van de VSM als staartje van de aanleg van het nieuwe plein aan de noordzijde van station Dieren wat later geplaatst.

NS wil duizenden huizen boven spoor *(Gelderlander, woensdag 10 juli)*

Boven Utrecht CS, Den Haag CS en A'dam Sloterdijk worden mogelijk woningen en kantoren gebouwd. Van de opbrengst kunnen stations worden opgeknapt.

Duitsers werken aan derde spoor Betuweroute *(Gelderlander, vrijdag 12 juli)*

Een gigantische klus over 70 km tussen Emmerik en Oberhausen. Geluidsschermen worden geplaatst, statons verbouwd, meer dan honderd viaducten aangepast of nieuw gebouwd.

Spoor zakt in door de droogte *(Gelderlander, donderdag 18 juli)*

Op het traject bij Culemborg geldt al een snelheidsbeperking. Sensoren meten elke tien minuten of er afwijkingen zijn.

Bussen gaan vaker rijden na stoppen BrengFlex *(Gelderlander, vrijdag 19 juli)*

Wellicht kunnen bezuinigingen worden teruggedraaid. In Nijmegen gaat lijn 6 weer rijden. In Arnhem is nog niet precies duidelijk hoe het zal gaan. Daarnaast wordt geïnvesteerd in een snelle bus tussen Arnhem en Wageningen.

Beperkt treinverkeer tussen Arnhem en Winterswijk door werk in zomer

Spoorverdubbeling, overweg in Zevenaar vervangen door tunnel.

Staan en hangen wordt de nieuwe manier van reizen *(Volkskrant, maandag 22 juli)*

In de strijd tegen overvolle treinen gaan de Israëlische spoorwegen over tot een drastisch middel.

Trein naar Berlijn steeds meer in trek door 'vliegschaamte' *(Gelderlander, maandag 22 juli)*

Het aantal instappers steeg in Apeldoorn met 18 en in Deventer met 20 procent.

Demonstratiemodel metro M7 opgeleverd *(Volkskrant, woensdag 24 juli)*

Het Spaanse CAF leverde het prototype af in Amsterdam.

OV gaat mensen met gezichtsbedekkende kleding niet weigeren *(Gelderlander, vrijdag 26 juli)*

Als de politie er geen prioriteit aan geeft zullen medewerkers in het openbaar vervoer geen melding doen. We kunnen de tram of bus niet urenlang stilzetten.

Voor de deur afgezet bij nieuwe polikliniek in Elst *(Gelderlander, zaterdag 27 juli)*

Onderzocht wordt op de Kiss&Ride van NS gecombineerd kan worden gebruikt en ook een nieuwe snelle busverbinding van Arnhem Zuid staat hoog op het prioriteitenlijstje.

'Hekken op alle perrons is niet te doen' *(Gelderlander, woensdag 31 juli)*

Allerlei maatregelen worden overwogen naar aanleiding van het gruwelijke incident in Frankfurt.

Instaphulp op bijna alle NS-stations *(Gelderlander, donderdag 1 augustus)*

Op 102 extra stations wordt assistentie bij instappen aangeboden.

NS is nog niet van oorlogsschade af *(Volkskrant, vrijdag 2 augustus)*

Nu kloppen ook voormalige verzetsstrijders en hun nabestaanden aan bij NS.

Achterhoekse trein naar Friesland *(Gelderlander, maandag 12 augustus)*

Onbekend is nog welke naar bekende Achterhoekers vernoemde stellen worden ingezet.

Te koop: Arriva *(Volkskrant, dinsdag 13 augustus)*

Er is flink belangstelling van o.a. investeringsmaatschappijen voor deze DB-dochter

Spoorzoeken met het treinkaartje *(Volkskrant, dinsdag 13 augustus)*

Twee hele pagina's over hoe je goedkoop een internationaal ticket boekt.

Arnhem kandidaat voor 'turbotrein' naar Berlijn *(Gelderlander, woensdag 14 augustus)*

Arnhem is in beeld als halteplaats voor een supersnelle treinverbinding met Berlijn.

Een oplossing voor 50 duizend conflicten *(Volkskrant, maandag 19 augustus)*

Groot artikel over de achtergronden bij een nieuwe dienstregeling.

'Anonieme ov-chipkaart is allesbehalve anoniem' *(Volkskrant, woensdag 21 augustus)*

Bestuursrecht deskundige Michiel Jonker blijft strijden tegen het ongevraagd en onnodig opslaan van persoonsgegevens.

Alle genoemde krantenknipsels liggen een jaar ter inzage in de biep bij Carlo

MODELBOUW EN TECHNISCH SPEELGOED EDE
PEPERKAMP

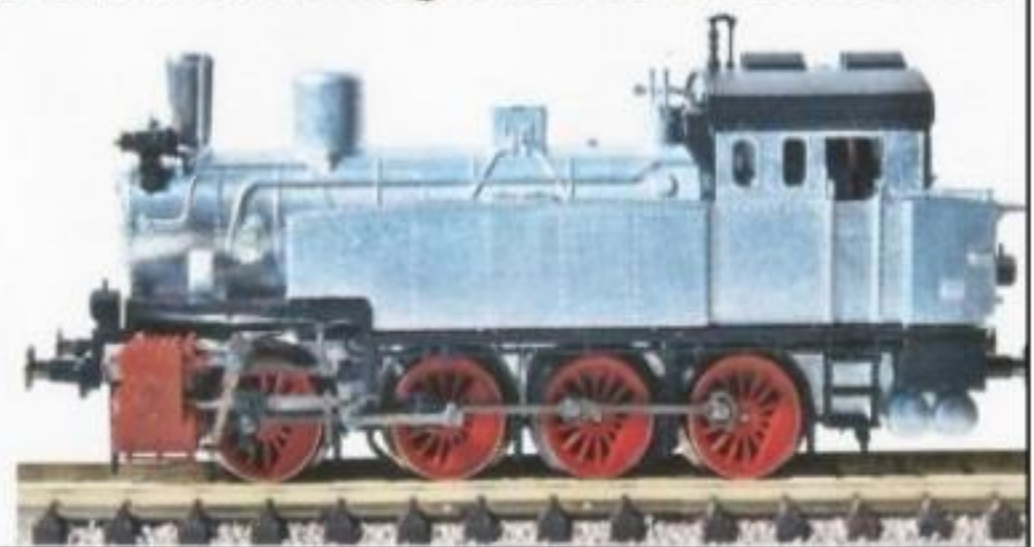
www.peperkampmodelbouw.nl

Tevens gespecialiseerd in radiografische auto's,
 plastic bouwpakketten, modeltreinen,
 autominiaturen, racebanen, vliegtuigen etc.
In- en verkoop van nieuwe en gebruikte modeltreinen.

Verlengde Maanderweg 87 - Ede
 Tel. 0318 - 65 32 32

Geopend van maandag t/m zaterdag
 (tussen 12.30-13.30 gesloten)

7x per jaar
Live speelgoedveilingen

Bouwman & Bouwman
 Saturnusweg 6a
 6971 GX Brummen
 Tel. 0575-560393
info@veilinghuisbouwman.eu
www.veilinghuisbouwman.eu

Het veilinghuis voor
Vintage Toys & Collectibles

Veilinghuis - Auctioneers
 Vintage Toys & Collectibles

Das Heizhaus

📷 en 📖 door **Niek van Duijvenvoorde**

Deze zomer heb ik per trein een reis gemaakt door vooral Duitsland en Oostenrijk en een klein stukje Polen, gebruik makend van een Interrail ticket. Hierbij stonden een aantal spoorgerelateerde locaties op het programma. Een daarvan was het spoorwegmuseum "Das Heizhaus" bij de plaats Strasshof an der Nordbahn in Oostenrijk, ongeveer 28 km vanaf het centrum van Wenen. Deze heb ik op mijn 4^e reisdag bezocht.

Ik ben al een aantal keren in Wenen geweest en het is mijn favoriete grote stad. Ik was al vanaf het eerste bezoek op zoek naar een spoorwegmuseum. Ik had verwacht deze in Wenen te vinden, maar dat is niet het geval. Er is wel een techniekmuseum (Technisches Museum Wien), welke in de buurt van kasteel Schönbrunn te vinden is. Pas dit jaar ontdekte ik na een zoektocht op internet het museum bij Strasshof.

Bij mijn bezoek aan Wenen verbleef ik in een hostel nabij Wien Hbf, het centraal station in Wenen. Op een hete dag met temperaturen rond de 33 graden vertrok ik vanaf Wien Hbf. Van daaruit is het 45 minuten reizen per stoptrein. Een enkeltje kost € 5,90. Het museum is echter dichterbij station Silberwald dan station Strasshof en daar ben ik dan ook uitgestapt. Station Silberwald is net als station Strasshof maar een halte aan de vrije baan met twee perrons met een wachthokje inclusief kaartautomaat. Zoals de naam van de plaats aangeeft ligt Strasshof aan de Nordbahn. Deze spoorlijn loopt oorspronkelijk vanaf een punt nabij Wien Prater verder via Ostrava (nu in Tsjechië) naar Bochnia (nu in Polen). Het deel van Wenen tot Deutsch

Wagram is de oudste in Oostenrijk (sinds november 1837). De lijn is nog steeds relatief druk met personen- en goederentreinen.

Het museum ligt tien minuten lopen vanaf het station. De route er naar toe is met borden aangegeven en dan kom je er vanzelf. Heizhaus is Oostenrijks-Duits voor locomotiefloods en is letterlijk vertaald heethuis vanwege de stoomlocs die daarin onderhouden werden. Het terrein is een voormalig depot van het in 1939 uitgebreide goederenstation van Strasshof. Het is dan ook een groot terrein. De ingang is een hek en je moet naar links een gebouw in waarin het loket met kaartverkoop zich bevindt. Dit loket is tevens souvenirwinkel. Entree is slechts € 8,00. Das Heizhaus is een vrijwilligersmuseum en vergelijkbaar met SSN: ze hebben alleen een depot en geen eigen spoorlijn. De ÖBB doet er zelfs moeilijk over om treinen toe te laten. Ondanks dat ik er op een zaterdag ben ligt het museum er bijna uitgestorven bij. Er is geen evenement en alleen enkele vrijwilligers zijn er aanwezig. Het is er bijna stil zelfs. Het enige wat ik hoor zijn de bomen, de vogels en af en toe een langsrazende trein. Ik ben op dat moment de enige bezoeker.

In het gebouw zijn behalve de kaartverkoop ook vitrines met modeltreinen en twee modelbanen te zien. Een kleine en een grote. Beide zijn H0 en wel te zien, maar staan niet aan. De bijbehorende vrijwilligers zijn niet aanwezig. Dan ga ik het terrein verder op. Naast het gebouw staan de Oostenrijkse arm- en lichtseinen in een rij opgesteld. Daarnaast is er een complex te zien van een tuinbaan (7,25" en 5") compleet met draaischijf inclusief rondeloods en met een station. Daarachter is nog een modelbaan (lim). Deze zijn natuurlijk ook dicht. Verderop staan enkele personenwagens met in een daarvan een N-baan. Die is ook buiten dienst, maar bij navraag bij de aanwezige vrijwilligers blijkt dat er wat aan de baan mankeert.

Dan maar verder het terrein op. Naast deloods en het bijgebouw is er ook een voetgangersbrug en bevat het terrein ook een draaischijf. Via een pad kom ik op die voetgangersbrug en dan blijkt het terrein barstens vol te staan met allerlei locomotieven, wagons en treinstellen. Je kijkt je ogen uit. Het hele terrein samen is twee keer zo groot als het spoorwegmuseum en qua lengte meer dan 600 meter. Het materieel staat er in zorgelijke toestand bij. Het ziet er nog

wel ok uit, maar omdat het buiten staat is het aan het roesten. Verderop op het terrein achter de voetgangersbrug en draaischijf staan er nog rijen materieel opgesteld. Tevens is daar ook een watertoren te zien en een kolenlift.

Er is toch wel enige activiteit op het terrein. Enkele vrijwilligers zijn iets met een graafmachine aan het doen en het zand moet via een wagon worden afgevoerd. Er moet vervolgens wat materieel verplaatst worden met een kleine rangeerdieselloc en dan komt ook de draaischijf in beweging. Een interessant schouwspel.

Vervolgens ga ik naar het Heizhaus. Dit is een rechthoekige grote loods die vol staat met locomotieven. Van alles wat, dus stoom, diesel en elektrisch. Deze staan gelukkig wel beschermt tegen de elementen der natuur, maar zijn daarentegen ook niet helemaal in rijvaardige staat. Sommigen staan bijvoorbeeld te lekken. Wel zien ze er mooi uit. Er staan ook een aantal bekende locomotieven zoals de krokodillen. Van een van deze type locomotieven heb ik zelf een H0 exemplaar (Roco). Boven in het Heizhaus is een kleine tentoonstelling met de ontstaansgeschiedenis van de lijn, het depot en het museum. Daar is te lezen en te zien dat er ambitieuze plannen zijn voor een modern opgezet museum, maar het ontbreekt aan geldschietters. Er is wel een connectie met het technische museum in Wenen, maar de communicatie blijkt stroef te verlopen.

Toen ik het na bijna drie uur tijd vond om weer terug te gaan kocht ik nog een paar souvenirs en maakte ik een praatje met de vrouw achter het loket. En ja, geld blijft een probleem voor musea zoals deze. Als ik bijna vertrek komt er nog een bus vol met bezoekers, maar de sfeer blijft toch rustig.

Tenslotte is de locatie eigenlijk niet ideaal: er is volop ruimte, maar de afstand tot Wenen is relatief groot voor potentiële klandizie. Het museum moet het dan ook hebben van evenementen en toevallige bezoekers zoals ik. Maar als treinliefhebber, en zeker als je wat kennis hebt over de materieelgeschiedenis van de Oostenrijkse spoorwegen, is het eigenlijk een walhalla vanwege al het materieel dat er te zien is. Ik schat zo'n 70 à 80 objecten, waaronder veel stoom-, diesel- en elektrische locomotieven. Het is dus voor de liefhebber toch wel een aanrader.

Op www.eisenbahnmuseum-heizhaus.com en op Wikipedia staat meer info over dit museum.

3D-schilderij trein

Wil je een keer iets héél anders boven je bankstel? Kijk dan eens op de website van Bert Ruesink. Deze kunstenaar is van heel veel markten thuis. Zo tovert hij in één dag deze trein met spoorbomen op de muur! Hij rijdt zo de kamer in!

www.bertruesinkart.nl

www.tillymodels.nl

Tilly Models

resin modelbouw in H0 en N

U kunt nu ook terecht in onze winkel
op de Krakkel 2 in Doornenburg
voor Nederlandse en Zwitserse scenery.

Naast onze eigen modellen verkopen wij:

- *Humbrol en Vallejo verf
- *Holland Scale
- *Anita Decor
- *Evergreen plastics
- *Noch
- *Kibri en Faller

Openingstijden: zaterdag van 10.00 tot 17.00
Op beursdagen in Houten en feestdagen gesloten

Spatting!

Spoorspatting, we kennen het gevreesde fenomeen dat bij heet weer de rails gevaarlijk verbuigt. Maar op de club kennen we sinds de hete zomer van 2019 ook Faller-Carbaan-spatting!

„Uit d'Oude doos”

‘Mountain’ van de ‘Est’ (1925)

door Bert Pas

Ontwikkeld door ingenieur Mestre van de ‘Compagnie de L’Est’, moest deze locomotief de dienst verzekeren van zware sneltreinen tussen Parijs en Nancy of Mulhouse. Ze was een van de eerste Europese 4-6-2 of ‘Mountain’-locomotieven en ingezet ter vervanging van de 4-6-2 of ‘Pacifics’. Veel succes had ze echter niet vanwege afstellingsproblemen.

Veel vermogen maar erg traag

Deze schitterende locomotief houdt de spoorwegbeambten van haar tijd in haar ban, want ze was de eerste Europese ‘Mountain’ en in esthetisch opzicht volkomen geslaagd met haar grote, geheel zichtbare wielen en haar stijlvolle, sobere lijn. Anderzijds kon deze machine, die ontworpen was om snelheid te maken, niet geheel aan haar doel beantwoorden. Ze was zeer zeker heel krachtig, want ze trok moeiteloos de zware treinen van 800 ton waarvoor ze ontworpen was. Ze was echter niet in staat een hoge snelheid te ontwikkelen.

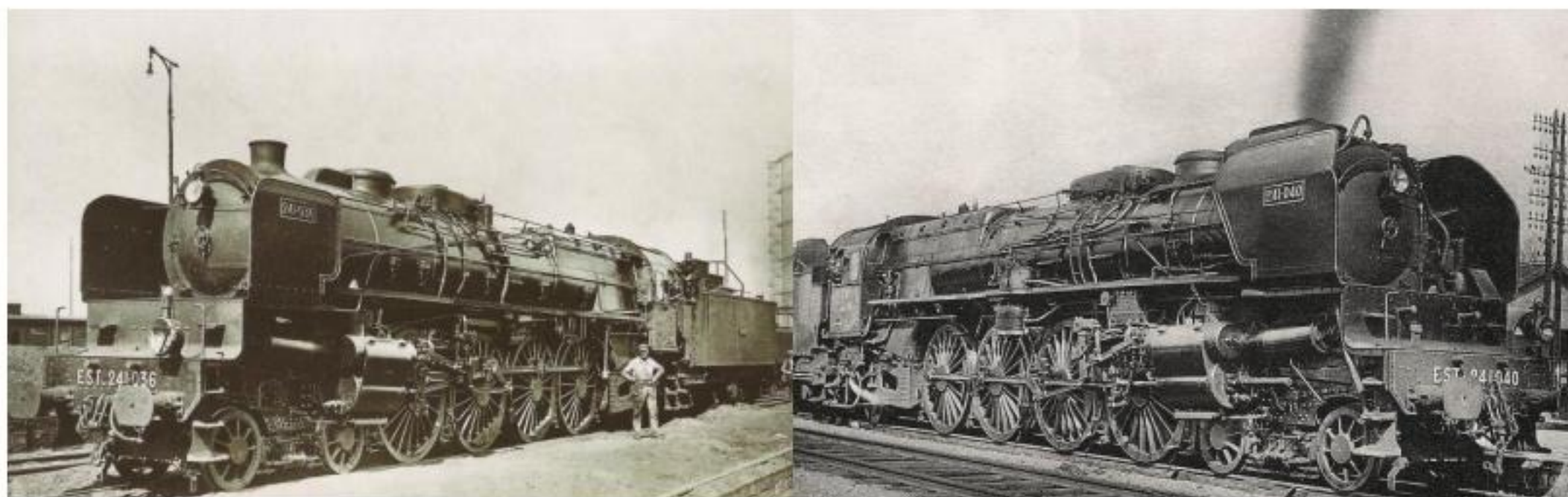

De opvolging van de 4-6-0 ‘Est’

Gezien de toename van het gewicht van de treinen en de snelheidseisen, moest het spoorwegnet ‘Est’ (Oost) net zoals de andere spoorwegnetten uit die tijd, overgaan op het type ‘Pacific’, oftewel type 4-6-2. Maar dit spoorwegnet beschikte over een indrukwekkend park 4-6-0- locomotieven en vond niet dat het type 4-6-2 qua prestatie een meerwaarde opleverde. Aangezien dit type voorzien was van hetzelfde aantal, maar zwaardere drijfassen, zou het in feite alleen maar gewichtsbependingen met zich meebrengen en vermoeidheid van het spoor

veroorzaken. Uitsluitend redenerend dus in termen van aantallen drijfassen, wilde de Compagnie de 'Est, die aan het begin van de eeuw op twee tot drie drijfassen was overgegaan, in de jaren '20 natuurlijk overgaan op vier drijfassen. Met de toename van het gewicht van de treinen voorzag men al dat de 'Pacifics' in de komende jaren al gauw hun taak niet meer aan zouden kunnen. Er werd in 1925 dan ook prototype gebouwd en na langdurige bijstellingen werd er vanaf 1931 een serie gebouwd. Deze serie bestond uit 90 locomotieven die werden verspreid over de spoorwegnetten van de 'Est' en van de staat.

Links de 'Est 241-036' en rechts de 'Est 241- 40'

Een merkwaardig natuurkundig probleem

De 'Mountain Est' bereikte een vermogen van meer dan 1990 kW (2700 pk) aan de velgen meer dan 2430 kW (3300 pk) vastgesteld 120 km/h. Er deden zich echter al snel stabiliteitsproblemen voor. Op het staatsspoorwegnet ging het helemaal fout met de onverklaarbare ontsporing van trein 254 Cherbourg-Parijs in 1933 waarop de 4-8-2'en hun snelheid gereduceerd zagen van 120 km/h tot 90 km/h alvorens weer wat harder te mogen rijden, eerst tot 105 dan

tot 110 km/h. De onderzoeken van professor Rocard uitgevoerd aan de Sorbonne wezen, op basis van deze ontsporing, het belang uit van de slingerang wat de speling in het spoor altijd mogelijk maakte en waarvan de amplitudes groter werden door de eigen bewegingen van de locomotief. Rocard kon dankzij de 4-8-2 een wiskundige theorie construeren die zijn geldigheid in de geschiedenis van wetenschap en techniek nog steeds niet heeft verloren.

Technische eigenschappen

Type:	4-8-2
Diameter v/d drijfwielen:	1,95 m.
Gewicht zonder tender:	120 ton
Totale vermogen:	1900 kW (2600 pk)
Druk:	425 mm.
Snelheid:	110 km/h
Lengte zonder tender:	16,2 m
Diameter v/d hogedrukcilinders:	425 mm
Diameter v/d lagedrukcilinders:	660 mm
Slaglengte v/d zuigers:	720 mm
Oppervlak v/h vuurkistrooster:	4,43 m ²
Inhoud v/d brandstoftender:	7 ton
Inhoud v/d watertender:	30 ton

Hier een paar foto's van het interieur van deze twee locomotieven

Agenda

LET OP: in onderstaand overzicht zijn de toelichtingen sterk ingekort. In de agenda op onze website www.mva.nu is wel de uitgebreide tekst te raadplegen!

wo 4 september	Meeneemavond. De vakantie is voorbij en er zullen vele spoorzaken op gevoelige plaat zijn vastgelegd. De exotische tramervaringen of de bijzondere spoorzaken uit eigen land. NVBS Oost Arnhem "De Uithoek". De presentatie begint om 19.45 uur.
za 7 september	Trammuseum aan de Kootsekade in Rotterdam is geopend. Het museum is bereikbaar per historische tram vanaf Rotterdam Centraal en per historische bus vanaf Kralingse Zoom. www.stichtingromeo.nl
za 7 & zo 8 sept	N-spoordagen. Mooie N-banen, 200 meter verkooptafel en demonstraties in de schaal N. Dudok Arena 303 in Hilversum (naast station Sportpark); 10-15 uur.
za 7 & zo 8 sept	Terug naar Toen. Vroegere tijden herleven tussen Apeldoorn en Dieren! De liefhebber van stoom kan zijn hart ophalen. De eerste lange goederentrein vertrekt al in de ochtenddauw: om 06.50 uur.
za 7 en zo 8 sept
14 september	Stoompluimen in de Pluimweide. Stoomtrein Goes-Borsele
Open Monumentendag; ook bij het Spoorwegmuseum
vr 13 t/m zo 15 sept	Märklin Tage in Göppingen. Märklin Tage und Internationale Modellbahnausstellung. Modelbanen in het Märklineum, bezoeken aan de Märklinfabriek, locparade op station Göppingen en meer.
za 14 & zo 15 sept	Historisch weekend Gelderse Smalspoor Stichting 1017 uur.
za 14 & zo 15 sept	Tentoonstelling Modelspoorclub Het Spoor 10-18 uur in Sint-Niklaas, net voorbij Antwerpen.
za 21 september	Digitale demodag N-Spoor Store Freebit; deze keer in Café Restaurant Bousema, Zutphenseweg 35 in Lochem; 10-16 uur. Banen, fabrikanten, demonstraties, etc. Gratis entree.
za 21 september	Modelspoor Tilburg, modelbeurs in de voormalige Wagenmakerij naast het station, 10-17 uur. Er zijn rondleidingen over het vroegere terrein van de werkplaats Tilburg. www.modelspoortilburg.nl
za 21 september	Stoomritten tussen Tilburg en Den Bosch. Pendelritten met de drie 23'ers van de VSM en de SSN, georganiseerd door het Modeltreincenter in Den Bosch. www.modeltreincenter.nl
za 21 & zo 22 sept	Operatie STAR. Het emplacement Stadskanaal wordt omgetoverd tot een heuse 'legerbasis'. Diverse (historische) legervoertuigen zijn te zien.
za 21 & zo 22 sept
zo 22 september	Arend onder stoom in het Spoorwegmuseum (onder voorbehoud).
Modelspoorshow in Kevelaer. De Kevelaerer Eisenbahnfreunde laat de belangstellenden zien hoe ver zij met hun grote H0-modelspoorbaan gevorderd zijn. Buurthuis van Kevelaer in de Bury St. Edmunds Strasse 7; 10-17 uur. De entree € 2,00 en voor kinderen € 1,00.
za 28 september	Stoomtrein naar Amsterdam. Duitse gezelschapstrein brengt een bezoek aan de hoofdstad, tussen Bad Bentheim en Amsterdam getrokken door de twee 23'ers van de VSM. www.westfalendampf.de
za 28 & zo 29 sept	Smalspoormodelbouwdagen StoomtreinKatwijkLeiden. Topmodelbouwers uit Frankrijk, Duitsland, België, Engeland en ons eigen land.

	Binnen staan de modelbanen opgesteld tussen het grote voorbeeld en buiten rijden de echte treinen.
za 28 & zo 29 sept	Dieselweekend Stoomtrein Goes-Borsele
zo 29 september	Seinwezendag bij de Miljoenenlijn: UITVERKOCHT
wo 2 oktober	Berliner Metamorphosen (deel 2), door John Krijgsman. Hij bezocht Berlijn en omstreken sinds 1973 meer dan honderd keer en maakte er zo'n 12.000 dia's en digitale opnamen van de stad en het railvervoer. We maken een tijdreis van meer dan veertig jaar door en rond Berlijn, langs en over De Muur. NVBS Oost Arnhem "De Uithoek", 19.45 uur.
za 5 & zo 6 oktober	Stoomtreindagen SSN in Rotterdam. De VSM vaardigt een 23'er met rijtuigstam af. www.stoomstichting.nl
za 5 oktober	Trammuseum aan de Kootsekade in Rotterdam is geopend. Het museum is bereikbaar per historische tram vanaf Rotterdam Centraal en per historische bus vanaf Kralingse Zoom. www.stichtingromeo.nl
za 12 oktober	Modelspoorbeurs Houten ; 10-15 uur, € 7
za 12 oktober	Huiderdag in Heerhugowaard. De hele bovenverdieping is van 9.30 tot 17 uur gevuld met schitterende banen van modelbouwverenigingen uit de wijde omgeving en met demonstraties.
zo 13 oktober	Speciale rijdag bij Cactus Oase in Ruurlo, samen met de Grootspoorgroep Nederland uit Zetten.
18 t/m 22 oktober	Chugginton doe-dagen bij het Spoorwegmuseum
za 19 oktober	NAMAC-beurs in Euretco Expo Center Houten 10-15 uur, prijs € 5
za 19 & zo 20 okt	Fahrtag & Lange Nacht der Modellbahn. Kijk op www.kurpfalzrunde.de in het menu voor meer dan twintig verenigingen in omgeving Worms.
za 19 & zo 20 okt	Arend onder stoom in het Spoorwegmuseum (onder voorbehoud).
zo 20 oktober	Najaarsstoomdag Museum Buurtspoorweg Haaksbergen
za 26 oktober	Halloween-Griezel-Express , een ware horror op de Koningslijn! Met het invallen van de schemering komt Herr Hoff samen met andere duistere figuren tot leven. Plotseling komt de stoomtrein tot stilstand op het verlaten station van Loenen. Gaat het u lukken om om na de route door dit spookstation en omliggende weilanden weer in de trein te stappen?
za 2 november	Live veiling bij Veilinghuis Bouwman in Brummen
wo 6 november	Hogesnelheidslijnen in Frankrijk , door Ambrosius Baanders. NVBS Oost Arnhem "De Uithoek". De presentatie begint om 19.45 uur.
za 9 november	SSN Buurtspoorweg Expres . De SSN brengt een bezoek aan de Museum Buurtspoorweg te Haaksbergen. De trein wordt getrokken door loc 23 023. Terugreis via Arnhem naar Rotterdam. www.stoomstichting.nl
za 9 & zo 10 nov	Modelspoorbeurs Houten én HOUTEN DIGITAAL i.s.m. HCC!m. Openingstijd van 10 tot 16 uur.
ma 18 november	Sluitingsdatum inzendtermijn kopij Het Zijspoor 4
za 30 november	NAMAC-beurs in Euretco Expo Center Houten 10-15 uur, prijs € 5
ma 2 december	Het Zijspoor 4 verschijnt
wo 4 december	Nauwkeurige dienstregelingen , door Wilmet van Dijk. Vanaf december gaan NS en ProRail de dienstregeling plannen in tienden van minuten. NVBS Oost Arnhem "De Uithoek". Aanvang om 19.45 uur.
za 7 december	Modelspoorbeurs Houten én HOUTEN MODELBOUW i.s.m. N.V.M. Openingstijd van 10 tot 16 uur.
za 21 & zo 22 dec	Modelspoorbeurs Zutphen organiseert het grootste Internationale Modelspoor Evenement in het oosten van het land; 10-16 uur.

OMROEPBERICHTEN

bij de **MVA** is
voor **een clublid**
altijd kans **om** bomen **te**
modell**eren**

BlaBlaBus

Met BlaBlaBus doet een nieuwe langeafstandsbus zijn intrede op de Belgische markt. Het Franse auto-deelplatform BlaBlaCar nam in november vorig jaar het verlieslatend Quibus van de Franse Spoorwegen over en voert nu geleidelijk het merk BlaBlaBus in. De rode bussen rijden vanaf deze zomer over tien verschillende routes door België. Je kan op de langeafstandsbus stappen aan het Brusselse Zuidstation, in Antwerpen, Brugge, Brussels Airport, Leuven en Luik. Mogelijke bestemmingen zijn Amsterdam, Schiphol, Utrecht, Rotterdam en Den Haag, Parijs en Londen. Voor amper € 13 rijd je naar Parijs en voor € 5 naar Amsterdam. De bussen zijn uitgerust met wifi en stopcontacten.

Toos & Henk

Paul Kusters

DAGJE UIT STEEDS DUURDER

JARIGEN

6 september
Marianne Stoter

28 september
Theo Grootens

2 oktober
Corrie Hendriks

5 oktober
Hans van Dolderen

8 oktober
Jan Hillegers

16 oktober
Alex Kuyl

19 oktober
Theo Bouwmeister

23 oktober
Wouter Schaap

28 oktober
Bert Pas

1 november
Robert Huijser

3 november
Lennart Visser

8 november
Dick Adlbers

11 november
Therius Bartels

11 november
Wim Gouw

Aan dit nummer van **Het Zijspoor** werkten mee:

de adverteerders, Jitse Kaspers, Jaap Stoter, Robert Mooij, Joop Kokke, Niek van Duijvenvoorde, Bert Pas (ook als bezorger), Hans van de Ven.

Wil je jouw naam hier de volgende keer bij? Mail aan zijspoor@mva.nu ! Nú!

kijk eens wat vaker
in de spiegel van
Guus Onstenk
herenkapper

behandeling zonder afspraak

Huissensestraat 29
6833 HL Arnhem
tel. 026-3218933

www.guusonstenk.nl

BAPTIST
VOOR HOUTBEWERKERS

Dé speciaalzaak voor de fijne houtbewerking met het grootste assortiment gereedschappen en machines voor iedereen met passie voor houtbewerken!

Bezoek baptist.nl en vind ruim 8.000 artikelen met uitgebreide omschrijvingen, afbeeldingen, video's en gerelateerde producten!

Graag tot ziens in Arnhem!

Baptist voor Houtbewerkers gereedschappen en machines
Vlamoven 32
6826 TN Arnhem houtbewerkers@baptist.nl

Winkel ook op
Baptist.nl

Wilke Tabak v.o.f.
uw sigarenspeciaalzaak

Koningstraat 66a, 6811 DJ Arnhem

Alles op rookgebied, o.a.:

Longfillers: Cubaans, Dominicaans

Luxe aanstekers: Dupont, Ronson

Waterpijpen

Humidoors

Staatsloterij

Lotto.

Het verkooppunt voor lotto, krasloten en staatsloterij

Wentink *Hobby*

MODEL TREINEN

ARNOLD
ARTITEC
AUHAGEN
BACHMANN
BEMO
BRAWA
BUSCH
DIGIRAIL
ESU
FALLER
FLEISCHMANN
GÜTZOLD
HALLING
HARTEL
HEKI
HELJAN
HENCKENS
HOBBYTRAIN
KATO
KIBRI
L.G.B.
LENZ
LILIPUT
LIMA
MÄRKLIN

**40m² MÄRKLIN
SHOP-IN-SHOP**

**OOK VOOR AUTO'S,
BOUWDOZEN,
RADIOGRAFISCHE AUTO'S,
BOTEN EN RACEBANEN**

MEHANO
NOCH
PICCOLO
POLA
PREISSER
RIVAROSSO
ROCO
SEUTHE
SOMMERFELDT
SYMOBA
TORTOISE
TRIX
UHLENBROCK
VIESSMANN
VOLLMER
WOODLAND
en nog véél meer!

**Tevens hebben wij
een ruime keuze in
DVD's, boeken en
tijdschriften**

WIJ ZIJN VAN DINSDAG T/M ZATERDAG GEOPEND

**Steenstraat 20 • 6828 CK Arnhem
T. 026 - 442 32 26 • F. 026 - 446 17 37
I. www.wentinkhobby.nl • E. support@wentinkhobby.nl**

